



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

4 Magisne sit laudabile & meritoriu[m] facere aliquid ex voto, qua[m]
absq[ue] illo.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

Vouisti honorare parentes, aut confiteri aut ieiunare. Quadragesimam, quia iam secluso voto opera erant singularium virtutum, si trāsgrederis bifariam peccas. Vouisti autem ieiunium in vigilia corporis Christi, Fateor quidem te constituisse illud opus in genere abstinentiæ, sed tamen quia non aliter quam per votum, ruptio ieiunij non est nisi simplex peccatum. Pari modo si puellæ dotem pollicearis, cum iā humana sis adstrictus fide, si eandem pollicitationem religionis voto cōfirmes tūc fracta fides duplum erit peccatum, scilicet tam contra humanam iustitiam, quam cōtra religionem. Dum autem soli Deo vouisti elemosinam facere si non satis, solū contra votum peccas. Hinc ergo fit simpliciter religioso crimen, non obtemperare præfecto, quia licet illud obsequium constitueris in genere obedientiæ, non tamen nisi per solum uotum. Haud enim obedientiam prælato uoues, sed Deo, quod eris prælato obediens. Ad secundum respondetur, quod licet ille qui uouet, nondum det, si dare ad promissum referatur, quia nondum dat quod promittit, dat tamen illud in causa, quia obligat se, quæ quidem obligatio, uirtute continet rē promissam, tamen si etiam reuera det suam mentem suamque voluntatem, quam Deo mācipata. Tertium argum. querit, utrum uotum quod fit sanctis vel prælatis, ad religionem pertineat quandoquidem religio solum Deum habet quo obiecto. Et quidem de re nemo hæsitat, sed modus latet. Atqui S. Thom. nihil discriminat inter uotum, quod fit prælatis, & illud quod fit diuis. Nam utrumque censet promissionem factam hominibus, quæ non pertinet nisi ad humanam fidem. Sed utraque inquit, esse potest materia uoti, quatenus id ipsum quod homini vel Sancto promittimus offerimus Deo. Itaque uotum quod facimus Beate Virgini, ut in sanctorum culmine exemplum sta uamus, non cum uotum, nisi quia quod ipsi promittimus, offerimus Deo nimirum ei pollicentes, q̄ hoc vel illud faciemus in honorem Virgini sicuti si Deo me uouesem puellæ largiturum dotem, aut aliam habiturum honorem. At uero non est mirum, si hanc S. Thom. doctrinam alicui, non quidem falsa, sed tamen cura censeatur, nam usus uouendi sanctis aliam præterea rationem

præ se fert. Haud enim cum quis uouet Virgini, aut D. Petro, aut D. Iacobo pergrinationem, uouet formaliter Deo, talem honorem Diuo exhibendum. Non inquam hoc illo pacto uouet, quo religiosus dum ait Præposito, Voueo Deo, quod tibi obediens, sed uoueo Virgini, & uoueo Petro. Quin etiam religiosi vna cum Deo componunt sanctos dicentes. Promitto obedientiam & Beate Virgini, & beato Dominico, aut Francisco. Dicamus ergo, sanctos duobus modis exilimari. Vno seu homines aut Angelos, qui pure sunt creaturæ. Et isto modo uera est sententia S. Thom. quod promissio illis facta, non est uotum nisi offeratur Deo. Secundo uero modo consideratur, ut Deus est in illis, non quomodo docunq̄ per gratiam, ut in uiatoribus, sed per gloriam, quasi in his, qui ratione status suam ipsius præsentem diuinitatem participant. Et sic uouere sanctis, est honore Deo, qui est in ipsis. At uero S. Thom. hunc modum forsitan non inconsulte præterijt, sed eo quod sicut orare sanctos nō est orare Deum, sed diuersa est ratio, ita alia est ratio uouendi sanctis, quam Deo. Sed tamen ubi de catholico sententia uenit, uana est de nomine disceptatio.

ARTICVLVS IIII.

Utrum magis sit laudabile & meritorium facere aliquid ex uoto, quam absque illo.

Cum articulo secundo definitum fuerit, uouere esse uole, & ita tertio, esse actū religionis aptissima subsequitur questio, utrum opus uoti cumulationis sit laudis ac meriti quā si fieret absq̄. Nam ex illis apparet hoc subsequi. Arguitur nihilominus a parte negatiua auctoritate. Prosper, lib. 2. de uita contemptiua. ubi ait. Sic abstinere & ieiunare debemus, ut non magis necessitate ieiunandi subdamus, ne iam non deuoti, sed inuiti rem uoluntariam faciamus. uotum autem necessitati non subdit, ergo præstantius est absque uoto operari. Secundo arguitur ex illo Apostoli 2. ad Corinth. 9. Vnu quisque prout destinauit in corde suo, non ex tristitia aut ex necessitate. Hilarem enim datorum diligit Deus. Uotum autem, ut crebro uia uenit, tristitiam generat, idque ob necessitatem,

Ad secū
dū arg.Tertiū
argum.

D. Tho.

SORO
DE IUSTITIA
LEGIS
DII
13

Aristot. tatem. Nam ut 5. Meta. tex. 6. & 1. Rhet. c. 1. auctor est Arist. necessitas eo qd voluntatem premit, iustitiam inferri, ergo excellentius est opus absque voto. **Tertio** Votum ad hoc est necessarium, vt voluntas in eo firmetur quod spondet, firmari autem immobilis nequit, quam dum tem facit ergo melius est sine voto facere. Nam tunc firmiter est res quam dum promittitur. In contrarium autem est momentum illud Dauidicum. Vouere, & reddere. Cuius solentis interpretatio est, vouere esse consilij, consilium autem vt præmissimus, de meliori est de bono ergo melius est ex voto operari, quam extra votum.

Titulus vtrunque de opere voti meditato quaerit, si vtrum sit magis laudabile, vt qñ extra gratiã est mortaliiter bonũ, & an sit magis meritum, at puta qñ sit in charitate. Et S. Tho. vnica respondet affirmatiua conclusione: quam tribus rationibus corroborat. Conclusio est. Maiori laudi ac merito tribuitur opus ex voto, quam absque ipso exhibitum. Primo probatur ex virtutis obiecto. Opus nanque nobilioris virtutis, excellentioris est tam laudis, quam meriti, quare actus inferioris virtutis, dum a superiori imperatur, præstantior fit, vt si ob charitatem temporate agas, virtus autem patrie, in qua hoc quod est vouere, collocauimus, est virtutum præcipua, vt puta in cultu Dei; posita, ergo actus ab illa per votum imperatus præstantior est, quam qui fit sine voto. Vnde Aug. lib. de Virg. Neq. ipsa inquit uirginitas, quia uirginitas est, sed quia Deo dedicata est, honoratur, quam si uet & conseruat continentia pietatis. Secundo id rursus confirmatur ex ea re, quæ exhibetur. Nam qui opus citra uotum facit, solum actum Deo impendit, qui uero ex uoto non actum modo, uerum & potestatem, addicit enim ei mancipatque suam uoluntatem ac libertatem, ut deinceps iure nequeat secus facere. Sicuti qui fructiferam arborem alteri conferret, ut in lib. 1. de similit. auctor est Ansel. plus elargiretur, quam qui solos donaret fructus. Qua uniusque ratione promittentibus gratia singulares debentur præter illas, quæ illis aguntur, dum conferunt. Tertio & id confirmatur ex modo agendi. Enim uero per uotum fingitur esse rituique uoluntas in uotum, facere autem aliquid est maiori animi stabilitate & constantia lau-

dabilius est. Vnde Philoso. 2. Eth. nullum officium uirtutis nomine ceter, antequam ex firmato habitu proficiatur. Restat autem ante descensum ad argumentorum solutiones, conclusionem explanare. Catholicorum nanque nemini dubia est, sed tamen soleant male intellecta in abusum uenire. Arguitur igitur contra. Sequetur, si uera esset, quod deberet semper monachi in quocunq; ob eundo obedientia munere exigere expectareque superioris scriptum præceptum, nempe ut ex maiori uoti energia opus factum maioris esset meriti, sicuti transgressio peioris esset culpa. Sic enim faciunt religiosorum multo, quibus nos hic eo consulumus pergitur qd a parte contraria steterat ratio. Nam quolibet uis maiorique animi promptitudine obtemperas, illustriorem præstas obedientiam, promptius autem facit, qui ugens præceptum non expectat, sed simplici iustitiam audiens est. Respondetur ergo sub distinctione. Quando res ardua est eademque dubia, ut ad Indos ad nauigare, aut regimini onus suscipere aut quid simile, consilium est, ut monachus non iniustus suo proprio iudicio tales subeat provincias, sed præfati mandatum præstet. Quando uero res non est ambigua, tunc aut uanum est aut certe delictum, cogentem præceptionem expectare. Etenim si paratus est facere, sed compulsorium præceptum ob id solum requirit, ut officij tibi meritum augetur, uanum est. Nam uirtute uoti obedientia, promptitudo est magis meritoria. Præceptum n. non ponitur nisi aut rebellibus, aut in dubio hærentibus. Si autem te uera facere renuis nisi præcepto cogaris, tunc meritum non solum non creuit, uerum adeo diminuitur, ut nonnunquam uertatur in culpam. Conclusio ergo non sic est intelligenda, sed qd omnia opera quæ sine nouo præcepto, ex uoto tamen facis, maioris sunt meriti & laudis, quam si faceres sine uoti necessitate, maiorisque adeo, quam si præcepti conditionem attenderes.

Ad primũ igitur argu. ex Prosperi sententia sumptum trahitur, qd necessitas coactionis, utpote quando quis inuitus operatur, quia uoluntarium tollit, laudem minuit & meritum, imo nouum, quam profusus auferret. Et de illa loquebatur Prosper. ubi aiebat. Ne iã nõ deuoti, sed inuiti rem uoluntariam

Aristot.

Argu.

Solutio.

Ad primũ argu.

Obiectio.

tariam faciamus, necessitas autē voti, quo voluntatem penitus in bonum affert, eo deuotionem auget. Sed arguis forte virgētius, vii heretici putant. Qui absque voto operatur, in singulis actionibus habet libertatem, ut citra iuris violationem cessare possit, qui autem voto illaqueatus est, et si libere vouerit, tamen in singulis post actionibus illa caret libertate, liberus ergo facit qui non est voto alligatus, libertas autem laudem auget & meritum, ergo conclusio falsa. Qui in rem superficialiternus cerneret, responderet forte concessio maiorem inesse libertatem in eo, qui facit sine voto, quia semper illi est integrum non facere. Sed tamē diceret ex altera parte, nimirum ob rationes ad conclusionem allatas, auctius crescere meritum in eo qui fecit votum, legitima tamen solutio non est hæc, sed quod maior est libertas in eo, qui vouit. Enimvero qui vouere reformidat, eo non vouet, quod tam liberum superius dominium non habet, quam ille qui vouit. Vnde sicut illustrior esset in illo libertas (ut in Anselmi exemplo perscrutamus) qui non solum arboris fructus quotannis daret, verum totam semel arborem, quam ille, qui solos fructus donaret sic præclarior est magnificentiorque libertas, Deo non modo opera tua, sed ipsam voluntatem semel dedicare. Quare libertas illius primi actus tanquam ex radice diffundit ad singula opera, ut pretiosioris sint libertatis, quam si fieri sine voto. Ad secundum argu. ex illo Pauli adicitur, Non ex tristitia, & ex necessitate, tria sub distinctione respondet S. Tho. Primum, quod necessitas coactionis est, quare cum sit voluntarij contraria, tristitiam parit, de qua proinde loquitur Aristot. Et hanc iam concessum est non esse bonam. Eandemque petinde condemnat Pau. Secundum eum, quod necessitas voti in his qui sunt bene dispositi, ob contrariam causam videlicet quia voluntatem habent bono affixam, tristitiam non generat, sed plane gaudium. Vnde August. in eadem citata epistola ad Arment. Non te, inquit, vouisse peniteat, imo gaude iam tibi id non licere quod cum tuo detrimento licuisset. Et quidem circa hæc duo asserta nullus superest scrupulus. Ait vero tertio, quod etsi quandoque opus voti secundum se consideratum triste, & inuoluntarium reddatur post votum, dum tamen in

concessa maneat implendi voluntas, non solum non est malum verum est magis meritorium, quam si fieret sine voto pro eo quod procedit ex religione, quare potior est virtus, quam abstinencia, a qua exempli gratia damus illud opus elici, puta ieiunare. Hoc tamen documentum non caret ambiguitate. Et idcirco explorandum est, utrum penitentia voti sit quandoque delictum. & quale genere suo, veniale ne an mortale. Nā ex vna parte videtur pertinere esse penitere voti, ac si ante votum nolles vouere, quare quidem nolitio, cum non sit rei ad salutem necessaria, non est mala. Idem enim est obiectum utriusque actus. Nolo vouere, & nollem vouisse. Sed ex altera parte est arg. quod penitentia rei bonæ mala est, quoniam penitentia esse non debet nisi de malo, vouisse autem est bonum, ergo illius penitentia est mala. Et ita conuenit vitio tribui. Caetan. responsioni suæ triforem præiacit distinctionem. Ait enim quenquam penitere posse, aut voti, si promissi, aut vouisse, puta animum applicuisse ad vouendum, aut tertio, bonorum operum quæ ex voto fecit. Penitere, inquit, voti, est dolere de promissione, qui enim, inquit, sic dolet promissionem non seruat, penitere autem vouisse, est penitere quod se subiecerit voto, qui quidem non ideo alium mutat. At vero licet intermutare & non mutare propositum clarum sit discrimen, non tamen inter verba ipsa, penitere voti & penitere vouisse. Nam profecto Latine idem est. Etenim si penitere voli intelligas absit actus, id est, non illius a te facti, impossibilis est hæc penitentia. Quandoquidem neminem nisi facti sui penitere potest. Si autem id contracte usurpes, tunc penitere voti idem est prorsus quod penitere te vouisse. Sicut penitere peccati, & penitere te peccasse. Haud ergo distinctio ex parte voti & vouisse, sumenda est, sed a verbo ipso penitere, quod ambiguum est significatus. Penitere enim voti, aut vouisse vno modo accipitur, pro eo quod est retractare propositum. Dicitur enim ille penitere facti, qui mentem mutat. Et de hac significatione non habetur in præsentia sermo. Est enim citra controuersiam, genere suo lethale peccatum, ut dictum est, tum etiam contra iustitiam, tum etiam contra religionem. Secundo autem

Solutio.

Ad secū

dū arg.

Solutio.

S. Tho.

Paulus.

August.

autem modo, idque vñtarius, accipitur pe-
nitere, pro eo quod est nolle fecisse, Et de
hoc est præsens dubitatio. Ad quam respõ-
detur, eiusmodi penitentiam, licet ab-
solute considerata, sonet in malum, tamen
dummodo propositum faciendi sit firmũ,
posse ex circumstantibus qualitatibus ab
omni culpæ macula esse munda. Sonat
inquam malum, sicut occidere, quia uo-
uisse est bonum, tamen sicuti iudex uimq-
repellens non peccat, sit non semper, qui
uouisse penitet. Idque præsertim ubi ma-
teria voti res est ardua, ac perpetua, & qui
votum suscepit experimento difficultatem
sentit, quam si p̄enõffer, votum non fecit
set. Quare sicut in initio nolle uouere, ita &
emisso uoto nolle uouisse, nullum est vi-
tium. Quoniam hoc non tam ex animi
langore quam ex ipsius natura obiecti con-
tingit. Vnde ad arg. supra f. etum respon-
detur, quod penitentia rei bonæ, quando
non est absolute necessaria, non est per se
mala. Et de hoc ait S. Thom. esse præstan-
tius ex voto id facere cum tali mœstitia,
quam citra votum. Atqui huius veritas
inde patet, quod hanc ob causam voue-
re est uile & salubre, ut animus obligatio-
ne firmetur, ne postea r. i difficultas & mœ-
stitia non nos ab opere absterreat, sed om-
nibus impedimentis superactis in propo-
sito persistamus. Addiderim tamen quod
licet eiusmodi penitentia per se non sit re-
proba, potest tamen ratione periculi ad vi-
tium inclinare. Qui enim crebros eiusmodi
marores voti admittit, labefactari inci-
pit, ut a proposito desistat. Quare dum
quis expetit propositum suum languere,
non potest citra venialem culpam
eiusmodi penitentiam non recutere. Mor-
talem autem circa consensum frangendi
fidem voti, non est quod metuas. At uero
quando uota non sunt perpetua, neque de
rebus arduis, sed de minutionibus, tunc pe-
nitere uouisse, durante tamen implendi
proposito, nõ solum non est culpa, verum
taro est periculum, quia potest qui uouit
propositum in melius mutare. Vt si uouisti
peregrinationem, aut prolixos recitare
Psalms, quod obest tibi fit, vel ad studium
reipublicæ commodum, vel ad alia miseri-
cordiæ opera, nullum est periculum peni-
tere uoti. Tamen si absq. dispensatione pro-
positum demutare, nefas sit. Tertium me-
brum est dum quis postquam opera ex vo-

to fecit, puta in religione degit uitam, se
penitet sub tali instituto uixisse. Et de hoc
distingendum est. Aut enim euuillius
transactæ uitæ penitet, præsupposito vo-
to, hoc est penitet cum perfoluisse opera
sunt. Et hoc mani-
festarium est mortale crimen: nam cum si
non perfoluisset lethaliter peccasset, fit ut
huiusmodi penitentia sit de re ad salutem
necessaria, atque adeo mortaliter iniqua.
Si autem penitentia huc fertur quod est re-
uouisse nihil curans an illis caruisses fru-
ctibus, incidit in secundum membrum
proxime tractatum, ut non sit genere suo mor-
tale, quamuis plusculum habeat grauitatis.
Nam postquam fructus feceris, non
potes citra culpam illorum penitere. Nisi
vota essent de re leui & temporalis, quo-
niam tunc nihil habet absurditatis peni-
tere quod illud tempus in commodioribus
alijs negotijs non collocaueris.

Ad tertium denique argumentum re-
spondetur quod citi dum quis re ipsa offi-
cium aliquod præstat, firmatam tunc ha-
beat voluntatem in illo præsentis opere,
non tamen in futurum, sicut ille qui uo-
uit. Et præsertim si uouit, iugiter eadem
opera frequentare.

ARTICVLVS V.

*Virum uotum per susceptionem sacri ordi-
nis, perque professionem religio-
nis, fiat sollempne.*

INter virtutes voti summa est in uoto
solempni, ut pote quod matrimonium
non modo impedit, sed dirimit. Qua-
propter potissimum uotorum discrimen
dignoscitur inter simplex & sollempne. Quæ-
ritur ergo utrum uotum per susceptionem
facti ordinis, & per professionem religio-
nis, fiat sollempne. Et arguitur a parte
negatiua: Votũ ut præfatum sumus, fit Deo
qui nouit intima cordium, sollempnitas autẽ
in extera ceremonia consistit, quæ fit in cõ-
spectu hoĩum, ergo hmoi sollempnitas non
est uoto necessaria, sed accidentia, ut iure
diuino nouum afferat vinculum. Secun-
do, si eiusmodi forinseca sollempnitas esset
de substantia uoti, omnib. competeret vo-
tis in quacumq. materia, quãdoquidẽ sub-
stantia generis in cunctis participatur spẽb.
sunt

Ad ter-
mũ arg.

Primũ
argum.
a parte
negati-
ua.
Secũdũ
argum.

Peniten-
tia uoti